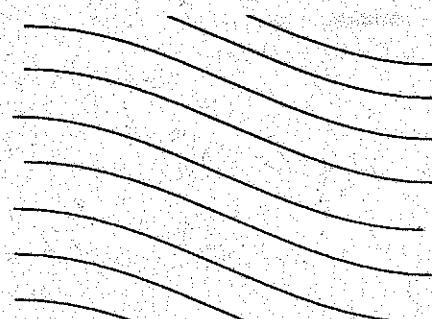

Andragoški center Republike Slovenije

Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

OKTOBER 1995/10

- ▲ DOMA IN V SVETU ● Nagrajena tudi andragoška delavca ● Zahvala ● Pregled Izobraževanja in učenja odraslih ● Izobraževanje odraslih v prehodnem obdobju ● Mednarodna uveljavitev slovenskih raziskovalcev Izobraževanja odraslih ● Metode primerjalne andragogike ● Eurodelph: prihodnost Izobraževanja odraslih v Evropi
- ▲ KOTIČEK JE VAŠ ● Računalniška komunikacija na Centru za dopisno Izobraževanje Univerzum ● Središče za spodbujanje učenja na DOBI ▲ POSVETI, KONFERENCE ● Educational Leadership International ▲ PRIPRAVLJAMO ● Izobraževanje Iz nevrolingvističnega programiranja ● Delavnica Stephana Haslama ▲ IŠČEMO PRAVE IZRAZE ▲ NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo zboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvenih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
 - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
 - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
 - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnosti;
 - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
 - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
 - novosti v upravljanju in zakonodaji;
 - statistične podatke;
 - mnenja, stališča in predloge;
 - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
 - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
 - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
 - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemajo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS. Odgovorni osebi: mag. Vida A. Mohorčič Špolar - vodja Informacijskega središča, in Peter Monetti - urednik Novičk.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 61000 Ljubljana, telefon: 061 446 482, faks: 061 445 881, elektronska pošta:

X.400: S=SAEC;OU=GUEST;PRMD=AC;ADMD=MAIL;C=SI

RFC-822: saec@guest.arnes.si

DECnet: STENAR::LJACRS

DOMA IN V SVETU

Nagrajena tudi andragoška delavca

**Med letošnjimi nagrajenci v vzgoji in izobraževanju
sta Mirjam Perovič in Zoran Jelenc**

V četrtek, 5. oktobra 1995, na svetovni dan učiteljev, ki ga je razglasil Unesco, smo praznovali tudi andragogi in andragoški delavci. Med 11 nagrajenci sta bila tudi Mirjam Perovič in dr. Zoran Jelenc, ki sta prejela nagrado Republike Slovenije za dolgoletno prizadevno delo v izobraževanju odraslih.

Imeti delo in ljudi rad, biti prijazen in sproščen, usmerjati ljudi v učenje iz socialnih potreb ali drugih interesov, se pogumno spoprijemati z novimi področji - vse to je znala in zmogla letošnja nagrajenka Mirjam Perovič, profesorica pedagogike in direktorica Agencije "Tolminska".

Ob koncu 70. let se je pri nas problem brezposelnosti šele začel pojavljati. Slutiti obseg sprememb in težav, jih zaznati, strokovno ovrednotiti, predvsem pa pravočasno reševati - to je bilo že takrat njeno temeljno prizadevanje.

Na Zavodu za zaposlovanje je kot andragoginja pripomogla k urejanju presežkov delavcev. Sodelovala je pri pripravi izobraževalnih programov in prav v dodatnem izobraževanju videla najustreznejšo in dolgoročnejšo obliko reševanja za posameznika in družbo. Razvila je prvi javni vprašalnik, ki je sistematično prikazoval podatke o potrebah zaposlenih po izobraževanju.

Začasne zdravstvene težave niso ovirale njenih želja in zmožnosti po ustvarjanju novega. Njeno drugo obdobje izobraževalnega dela označimo, najbolj zgovorno, če rečemo, da je "ljudska izobraževalka". Rojstna Tolminska se ji je z vsemi naravnimi danostmi pa tudi potrebami sorojakov Tolmincev po izobraževanju ponujala kot izliv za združevanje lokalnega razvoja z izobraževanjem. Svoje strokovne in organizacijske izkušnje, osebno predanost, čustveno navezanost na kraje in ljudi, med katerimi živi, je usmerila k izobraževanju. Po njeni zasluzi se mladi usposabljajo za delo v gostinstvu in turizmu, doma poiščejo možnost zaposlitve - to pa je za demografsko ogroženo območje zelo pomembno. Pripravlja različne programe spopolnjevanja za domačine. Bila je med prvimi, ki je začela sodelovati pri projektu Študijski krožki. Za te krožke je navdušila tudi ljudi v "izobraževalno nedotaknjenih predelih", kot so Drežnica, Šentviška planota, Pečine, Breginjski kot in Cerkno. Znala jih je zbliziti ter jim pokazati, kako lahko sami izboljšajo življenjske razmere v krajih, kjer živijo. Z izjemnim posluhom za potrebe ljudi, s spodbujanjem in povezovanjem tistih, ki so se včlanili v študijske krožke, je vnesla na Tolminsko pravi izobraževalni nemir.

Bogato in plodno je delo dr. Zorana Jelanca, direktorja Andragoškega centra Slovenije, na vzgojno izobraževalnem področju, kjer deluje nad 30 let. Začetki strokovnega dela izhajajo iz svetovalne dejavnosti staršem, otrokom in učiteljem. Veliko je prizadevanja in strokovnih prispevkov, s katerimi je dr. Zoran Jelenc spodbujal in razvijal vzgojne posvetovalnice, kakršne poznamo danes.

Vse njegovo nadaljnje delo pa je povezano z izobraževanjem odraslih. Živel in deloval je za uresničevanje vizije in koncepta vseživljenjskega učenja in izobraževanja. Gotovo je vesel, da bo prav leto 1996 mednarodno leto vseživljenjskega učenja in izobraževanja. Prav to je tisto, za kar si je ves čas prizadeval. Težko je bilo prodirati in navduševati javnost za spodbujanje izobraževanja odraslih po andragoških načelih. Premagati je bilo treba predstave, da je šolanje vezano na mladost, ki ji sledijo le še leta dela. Prosvetljevanje je bilo povezano z obilo študija, s trdim delom in z vztrajnostjo, in prav to odlikuje Zorana Jelanca. Povezoval se je s strokovnjaki, spremjal razvoj in razčlenjeval tuje izkušnje ter z osebno prepričljivostjo vztrajal, da so se sodobna spoznanja o zmožnostih odraslih upoštevala tudi pri nas. Čedalje več pa je bilo tudi potreb po znanju in izobrazbi ljudi.

Vztrajno strokovno delo na organizacijskem, razvojnem in raziskovalnem področju je počasi, vendar sproti želo sadove:

- za izobraževanje odraslih se namenja denar iz proračuna,
- ureja se zakonodaja,
- ustanovljen je Andragoški center Republike Slovenije,
- izdelan je študijski program za andragoge na filozofski fakulteti.

Da so bila strokovna prizadevanja prav usmerjena, potruje njegovo članstvo v številnih mednarodnih znanstvenih organizacijah in sodelovanje pri mednarodnih projektih. Po njegovi zaslugi se Slovenija na tem področju lahko primerja s svetom. Dr. Zoran Jelenc je avtor in urednik prve slovenske terminologije za izobraževanje odraslih, številnih publikacij, študij, monografij, člankov in referatov (nad 400 enot).

Svoje obsežno strokovno delo sam najlepše označi, z besedami: "Poslanstvo vidim v razvijanju kulture učenja in izobraževanja odraslih v Sloveniji."

Veselimo se z nagrajencema in jima prisrčno čestitamo!

Maša Stavanja, ACS

Zahvala

Ob podelitvi nagrade RS za izobraževanje sem poleg mnogih osebno sporočenih čestitk prejel še številne pisne. Vsem, ki ste mi čestitali tako, se najlepše zahvaljujem za pozornost in naklonjenost.

Zoran Jelenc

Pregled izobraževanja in učenja odraslih

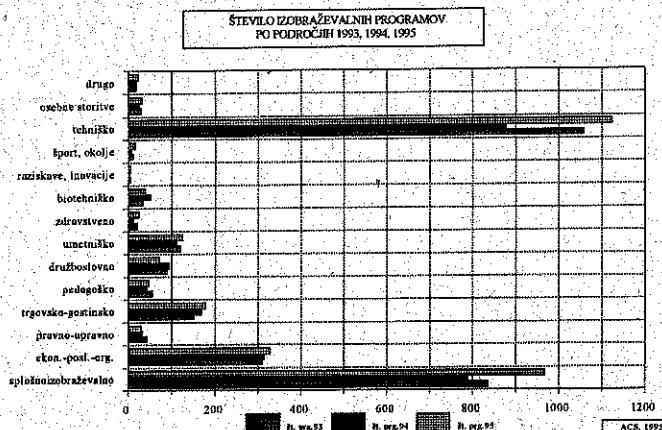
Izvajalci in programi 1995/96

Jesen sploh ne bi bila prava, če je ne bi zaznamovali z izdajo Pregleda izobraževanja in učenja odraslih, ki je dosežek skupnega dela Andragoškega centra Slovenije in vseh vas, ki ste za publikacijo prispevali svoje znanje in izobraževalne programe.

V letošnjem pregledu, že sedmem po vrsti, 213 organizacij (največ doslej), ki izobražujejo odrasle, predstavlja podatke o svojih skoraj 3000 programih. Kot že vsa leta doslej smo podatke zbirali z vprašalnikom. Po vrnjenih vprašalnikih lahko sklepamo, da zajema pregled večji del organizacij, ki razvijajo in izvajajo izobraževanje odraslih v Sloveniji in večino programov izobraževanja odraslih, ki bodo v tem študijskem letu na voljo. Vsi programi, ki potekajo v izobraževalnih organizacijah, niso objavljeni, saj vedno več organizacij meni, da je to poslovna skrivnost. Nekatere organizacije uresničujejo bistveno več programov, vendar so se odločile, da jih bodo objavile le nekaj. Res pa je tudi, da vedno več organizacij predstavlja ponudbo svojih programov v posebnih publikacijah.

Tako kot prejšnja leta se tudi letos kaže izrazito neenakomerna porazdelitev izvajalcev in izobraževalnih programov v Sloveniji. Najbogatejša bogata ponudba izobraževalnih programov je v ljubljanski regiji 1087, sledita gorenjska 351 in celjska 327 regija. Najmanj pa, tako kot lani, zasavska, posavska in kraško-notranjska regija. Ne smemo pozabiti, da se ti podatki nanašajo samo na podatke o številu izvajalcev in programov, ki so objavljeni. Če te podatke primerjamo z odraslim prebivalstvom, je v Sloveniji v povprečju 540 prebivalcev na en program. Največ izbire imajo odrasli v ljubljanski regiji (384 ljudi na en program), gorenjski (443 na program) in severnoprimske regiji (459 odraslih na program). Tako kot s programi je tudi z izvajalskimi organizacijami. Največ jih je v ljubljanski regiji (96, kar je 45 % vseh izvajalcev iz Pregleda), sledita še gorenjska - 25 izvajalcev (12 % vseh) in mariborska regija s 23 izvajalci (15 %).

Večina programov je zopet namenjena izpopolnjevanju in usposabljanju ter neformalnemu izobraževanju. Ko pogledamo, koliko je programov po posameznih ožjin področij izobraževanja, zaradi lažjega grafičnega prikaza smo jih združili v 14 - dobimo stanje, ki ga prikazuje spodnja slika.

In katero izobraževalno področje je letos najpopularnejše? Tako kot leto poprej - tehnično področje, ki je zdaleč največje. Obsega 37.5 % (lanj 34.5 %) vseh programov. V to področje smo uvrstili programe strojništva, elektrotehnike, gradbeništva, rudarstva in metalurgije, kemije, farmacije, lesa-papirništva-grafike, tektila-usnjarišta, gumarstva, tehnične varnosti, varstva pri delu, prometa, matematike in statistike, standardizacije in kakovosti, naravoslovja in računalništva. Samo računalniških programov je 530 (lanj 380), to znaša 47.2% (lanj 43 %) vsega tehničnega področja in 17.7 % (lanj 15 %) celotne programske ponudbe. Splošnoizobraževalno področje, kamor sodijo osnovnošolsko izobraževanje, usposabljanje za delo, verstvo in teologija, osebnostna rast, vsi jezikovni programi in splošni programi univerze za tretje življenjsko obdobje, zajema 32.3 % (lanj 31 %) vseh izobraževalnih programov za odrasle. Sorazmerno obsežno je tudi ekonomsko-poslovno-organizacijsko področje, ki v celoti obsega 11 % (lanj 12.4 %). V to področje smo uvrstili programe ekonomike, poslovno finančne dejavnosti, knjigovodstva, računovodstva, podjetništva in obrti, marketinga, vodenja, projektnega dela in administrativne dejavnosti. Preostalih 19.2 % programov je razvrščenih v 11 področij: pravno-upravno, trgovsko-gostinsko, pedagoško, družboslovno, umetniško, zdravstveno, biotehnično, raziskovalno-inovativno, šport in okolje, osebne storitve in drugo.

V primerjavi s preteklim študijskim letom se je zmanjšala ponudba programov na biotehničnem, naravoslovjem in družboslovnem področju, povečala pa skoraj na vseh preostalih, največ na splošnoizobraževalnem (za 22 %), tehničnem (za 28 %) in zdravstvenem (še enkrat več programov je letos) področju.

Knjižni izdaji Pregleda izobraževanja in učenja odraslih je dodana tudi različica na računalniških disketah.

Ponudba je velika. Pregled pa uporaben samo takrat, kadar ga dobijo tisti, ki ga potrebujejo. Upamo, da ta cilj dosegamo tudi s tem, da je knjiga na voljo v vseh slovenskih splošnoizobraževalnih knjižnicah. In pa še cena: 5.670 tolarjev (z vračanimi prometnimi davki).

Mag. Vida A. Mohorčič Špolar, ACS

Izobraževanje odraslih v prehodnem obdobju Novo raziskovalno omrežje ESREA

Na seji Izvršnega odbora Evropskega združenja raziskovalcev izobraževanja odraslih (ESREA), ki je bila v Stroblu, Avstrija, dne 17. septembra 1995, je bilo na predlog Andragoškega centra Slovenije ustanovljeno raziskovalno omrežje na temo Izobraževanje odraslih v prehodnem obdobju. Predlog je bil podan na podlagi soglasnega sklepa predstavnikov srednje- in vzhodnoevropskih ter baltskih držav, zbranih na mednarodni konferenci, ki je bila v Ljubljani, 10. in 11. marca 1995. (O tem smo v Novičkah že poročali marca 1995/3).

Razlogov za postavitev novega raziskovalnega omrežja je več. Naša raziskava Stanje raziskovanja izobraževanja odraslih v srednje- in vzhodnoevropskih državah - tudi o njej smo že poročali v Novičkah (oktober 1994/10) je pokazala, da imajo spremenjene družbene, gospodarske in politične razmere v nekdanjih evropskih socialističnih državah močan, večinoma neugoden vpliv na stanje in razvoj izobraževanja odraslih v tem delu sveta. Čeravno ne moremo vsega posplošiti na vse obravnavane države, je prevladujoča slika ta, da je izobraževanje odraslih prepuščeno zakonitostim trga in tržnega gospodarstva in da ga vlade teh držav obravnavajo kot otroka komunizma, ki naj se postavi sam na svoje noge. V kritnih gospodarskih razmerah mu to seveda ne uspeva. Pač v novih razmerah nastaja veliko novih potreb po izobraževanju in učenju odraslih, tudi takšnih, ki bi lahko pripomogle k uspenejšemu in hitrejšemu razvoju teh držav (npr. razvoj kadrov za vsa področja dela in življenja, splošno in državljansko izobraževanje itn.). Zanimivo je, da od splošnega in neugodnega vzorca najbolj odstopajo države, ki so se osamosvojile po zlomu socialistične družbene ureditve, to so vse baltske države in Slovenija; v teh državah se pozitivno povezujeta intenzivno delovanje (ponekod kar navdušenje) andragogov in državna podpora. Raziskava je pokazala, da je vredno te pojave primerjalno in empirično raziskovati, seveda pa je s takšnimi raziskavami mogoče tudi vplivati na spreminjanje stanja v izobraževanju odraslih.

Ker je bila seja Izvršnega odbora ESREA na veliki mednarodni konferenci na temo Učenje odraslih in družbena participacija: Spremembe pri raziskovanju, so se v Stroblu sestali za to področje zavzeti raziskovalci, da bi se dogovorili o začetku delovanja omrežja. Strinjali so se, da je novo omrežje potrebno in se pogovorili o mogočih raziskovalih temah. Navajali so tele: podrobnejše preučevanje pojma 'tranzicija' iz različnih zornih kotov: iz filozofskega, političnega, družbenega idr; izobraževanje odraslih in spreminjanje in spreminjanje izobraževanja odraslih; spreminjanje zavesti in vrednot; samoorganiziranje posameznikov v skupinah; motivacija za izobraževanje odraslih; politični položaj izobraževanja odraslih; sistemsko urejanje izobraževanja odraslih; vloga in položaj izobraževanja odraslih v novih družbenih razmerah; vloga države in trga pri izobraževanju odraslih; nova konceptualizacija izobraževanja in učenja odraslih; primerjalno raziskovanje izobraževanja odraslih itn. Vse teme, tudi tiste, ki so oblikovane bolj splošno, so povezane z vprašanjem in razvojem izobraževanja odraslih in so praviloma interdisciplinarnne. Za tematiko se niso zanimali le raziskovalci iz nekdanjih socialističnih držav, ampak tudi drugi. Navsezadnje zato, ker prepoznavajo prehodna obdobja tudi v drugih, npr. zahodnoevropskih državah; kot primer so navajali države, ki postajajo del Evropske Zveze (Avstrija, Skandinavija), pa tudi druge, ki vanjo že včlanjene.

Kot primerno institucijo, kjer naj bi bil sedež omrežja, so med potencialnimi člani označili Andragoški center Slovenije. To še toliko bolj, ker je bil na že omenjeni konferenci v Ljubljani sprejet predlog, da se pri slovenskem Andragoškem centru ustanovi Regionalno informacijsko-dokumentacijsko središče za raziskovanje izobraževanja odraslih v državah srednje in vzhodne Evrope ter baltskih državah.

Načelno je bilo dogovorjeno, da bo prvo srečanje raziskovalcev, članov novega omrežja leta 1996 v Talinu, Estonija.

V evropskem združenju raziskovalcev izobraževanja odraslih (ESREA) sicer tas čas že deluje enajst raziskovalnih omrežij, ki povezujejo raziskovalce različnih vprašanj

izobraževanja in učenja odraslih. Tudi v Ljubljani smo že (leta 1993) gostili člane enega od teh, ki se ukvarja z raziskovanjem trga delovne sile in izobraževanja odraslih.

Dr. Zoran Jelenc, ACS

ESREA '95

Mednarodna uveljavitev slovenskih raziskovalcev izobraževanja odraslih

Učenje odraslih in družbena participacija - spremembe pri raziskovanju je bila tema letošnje konference ESREA 95 (European Society for Research on the Adult Education oz. Evropsko združenje raziskovalcev izobraževanja odraslih), organizirana od 18. do 22. septembra v sodelovanju z Avstrijskim ministrstvom za izobraževanje in kulturo in Ministrstvom za znanost, raziskovanje in umetnost. Konferenca je potekala v Državnem inštitutu za izobraževanje odraslih (Bundesinstitut für Erwachsenenbildung) v Stroblu. Privabila je 93 raziskovalcev iz sedemindvajsetih držav, ne le iz Evrope, kar naj bi se pričakovalo iz njenega naslova, temveč tudi iz ZDA, Kanade, Izraela ipd. V slovenski skupini je bilo enajst udeležencev, od tega pet iz Andragoškega centra, in je bila skupaj z Avstrijo, druga najbolj zastopana država.

Na konferenci so bile predstavljene nekatere raziskave na področju izobraževanja odraslih, obravnavali pa so tudi možnosti za spremirjanje zdajšnjih raziskovalnih prijemov in programov. Glede na tako zasnovanost so organizatorji konference postavili tele cilje:

- spoznati preteklost in zgodovinsko determiniranost izobraževanja odraslih;
- obravnavati pereča vprašanja na tem področju, npr. vlogo žensk v izobraževanju odraslih, izobraževanje odraslih in trg delovne sile, raziskovanje biografij, nadaljnje poklicno spopolnjevanje/izobraževanje, predstavitev mednarodnih razvojnih projektov, novih metod in alternativnih načinov učenja;
- predlagati spremirjanje nekaterih konceptov in prijemov v izobraževanju odraslih, npr. večjo samostojnost pri učenju, razvijanje koncepta vseživljenjskega učenja v Evropi ipd.

Dopoldan so bila organizirana plenarna predavanja in ponujala teoretični okvir, popoldan, v okviru delavnic z naslovi: Aktivno državljanstvo, Poučevanje in učenje, Izobraževanje in delo ter participativno raziskovanje, pa so bili predstavljeni različni prispevki. Posamezniki so se lahko udeležili ene delavnice oz. ene obravnavane problematike ali pa sodelovali v različnih skupinah.

Metode dela so temeljile na aktivni participaciji udeležencev. Avtor je na kratko predstavil poglavitne iztočnice svojega prispevka. Na podlagi prebranega prispevka in njegove predstavitev je razpravljalec podal svojo oceno in kritiko, nato pa je sledila razprava, v kateri so lahko sodelovali vsi udeleženci.

Ne glede na razlike v kulturnih in strokovnih okoliščinah, je udeležencem uspelo uresničiti cilje konference, pokazali so pa tudi zanimanje na nadaljnje sodelovanje.

Poleg tega da je bila številčno zelo dobro zastopana na konferenci, je imela Slovenija zelo viden delež tudi v programu konference.

Plenarni referat - uvodno predstavitev za panelno razpravo - je imel dr. Zoran Jelenc (ACS) na temo: Spreminjanje raziskovanja v baltskih ter srednje- in vzhodnoevropskih državah.

Z referati pa so so nastopile:

- Alenka Janko (ACS): Programi opismenjevanja za različne ciljne skupine;
- dr. Jurij Jug (FOV): Usmeritve ljudskih univerz, univerzitetnega izobraževanja odraslih in ljudskih visokih šol v Sloveniji;
- dr. Ana Krajnc (FF): Spreminjanje izobraževanja odraslih, ki je potrebno za človekovo avtonomijo in dejavno vlogo pri učenju;
- mag. Nives Ličen (FF): Socialna participacija in izobraževanje odraslih v Sloveniji v preteklosti in danes;
- mag. Irena Marinko (LEILA): Vsebine izobraževanja in usposabljanja, ki jih želijo delodajalci;
- dr. Nena Mijoč (FF): Razvijanje avtonomije z izkušenjskim učenjem;
- Jasmina Mirčeva (ACS): Evalvacijska raziskava študijskih krožkov kot dejavnika razvoja lokalnih skupnosti v Sloveniji;
- mag. Ester Možina (ACS): Pismenost za vsakodnevno življenje ali nefunkcionalno opismenjevanje in Upravljanje izobraževanja odraslih na lokalni ravni v Sloveniji.

Kot povabljene razpravljalke izbranih referatov v skupinah so nastopile: Alenka Janko, dr. Ana Krajnc, mag. Irena Marinko, mag. Ester Možina, mag. Vida Mohorčič Špolar.

Kot vodja skupinske razprave je nastopila: mag. Vida Mohorčič Špolar (v skupini Participacijske raziskave).

Slovenski nastop na konferenci lahko ocenimo kot zelo uspešen. To lahko rečemo na podlagi ocen, da so bile naše raziskave in predstavitve zelo kakovostne, kot tudi za aktivno nastopanje v vseh delih konferenčnega programa. Dan, ko je uspešno nastopila večina slovenskih udeležencev, so malce v šali malece zares označili kar kot "slovenski dan". Za projekt Študijski krožki so se zelo zanimali Švedi (dežela študijskih krožkov), ki so Sloveniji ponudili intenzivno sodelovanje in skupno primerjalno raziskovanje študijskih krožkov.

S predstavniki Univerze v Gradcu smo se dogovorili o medsebojnih obiskih študentov (izmenični obiski univerz v Gradcu in Ljubljani).

Gradivo s konference je v knjižnici ACS.

Jasmina Mirčeva, dr. Zoran Jelenc, ACS

Mednarodni seminar Metode primerjalne andragogike

V Bambergu, na Bavarskem je bil od 24. do 27. septembra 1995 mednarodni seminar strokovnjakov, ki se ukvarjamо s primerjalno andragogiko - primerjalnim raziskovanjem v izobraževanju odraslih. Priredilo ga je Mednarodno združenje za primerjalno andragogiko (International Society for Comparative Adult Education - ISCAE), ki mu predseduje profesor andragogike na Univerzi v Bambergu, prof. dr. Jost Reischmann. Seminarja se je udeležilo 31 strokovnjakov za primerjalno andragogiko iz 14 držav z vsega sveta, med njimi sva bila dva iz Slovenije (poleg mene še prof. dr. Ana Krajnc).

Zbrani strokovnjeni so se namenili obravnavati metode primerjalnega raziskovanja izobraževanja odraslih (andragogike), ki je bila ožja tema seminarja. Očitno pa je bilo takšno srečanje po daljšem času (zadnje, vendar le neformalno srečanje mnogih članov združenja je bilo na mednarodni konferenci Premislek o izobraževanju odraslih in razvoju, v Ljubljani, oktobra 1993) potrebno tudi za pogovore o drugih temah, ki zadevajo primerjalno raziskovanje andragogike. To so zlasti (in spet) razprave o pojmovanju izobraževanja odraslih, o andragogiki ter primernosti in potrebnosti te posebne znanstvene panoge, ki jo mnogi včlenjujejo v pedagogiko. Veliko pa jih meni da, izobraževanje odraslih sploh ni enotno in kakor koli skupno opredeljivo področje, zato se jim tudi ne zdi primereno govoriti o njem kot znanstveni panogi.

Kakor koli že, seminar je potekal zanimivo - tako da bi ga bilo vredno posnemati tudi ob naših strokovnih srečanjih. Za vsak predstavljeni referat je bil določen razpravljalec (koreferent), ki je imel nalogo, da iz metodološkega zornega kota in z uporabo strogih méril za znanstvenoraziskovalno delo oceni prispevek. Takšni predstavitvi je sledila splošna razprava. Vsi referenti so bili izbrani in povabljeni k sodelovanju z dogovorjeno temo.

Poglavitni temi, ki sta bili obravnavani na seminarju, sta bili:

- Comparare humanum est (panelna razprava z udeleženci, ki živijo na narodnostno in kulturno mešanih območjih; v tej razpravi je sodelovala tudi prof. Ana Krajnc);
- Stanje primerjalnega raziskovanja: katere so veljavne, sprejete, temeljne podmene, strukture, vsebine in metode primerjalne andragogike. V tem sklopu sta se zvrstili temi: Zakaj primerjamo, Kakšni so standardi struktur, vzorcev in metod.

V programu pa je bila večina časa namenjena temi Problemi in skrite pasti:

Ob tej so kritično in analizno obravnavali dogodke v primerjalnem raziskovanju andragogike v zadnjih letih. Med te so razpravljalci uvrstili štiri pomembnejša objavljena knjižna dela ter nekatere vidne primerjalne raziskovalne projekte, zlasti njihove metodološke prijeme in ugotovitve.

Med raziskovalnimi projektmi, ki so bili tako obravnavani, je bil tudi skupni projekt Unesca in Evropskega združenja raziskovalcev izobraževanja odraslih Stanje raziskovanja izobraževanja odraslih v evropskih državah. Ker je del tega projekta (za območje srednje- in vzhodnoevropskih držav) potekal v Andragoškem centru Slovenije,

so me kot njegovega nosilca naprosili, naj podam nekaj kritičnih pogledov na njegovo zasnovo in izpeljavo ter svoje izkušnje pri tem raziskovalnem delu.

Čeravno posvet ni dal določno oblikovanih sklepov glede postavljenih vprašanj, je bil koristen in ga lahko ugodno ocenim predvsem zato, ker se je zbral sorazmerno veliko svetovno znanih strokovnjakov, ki so se dogovorili o nadaljnjem delu in sodelovanju pri primerjalnem raziskovanju izobraževanja odraslih. Potrdili so tudi delujoče organe združenja in jim podaljšali mandat do prihodnje konference.

Med predlogi, ki so bili sprejeti na članskem sestanku združenja, pa je bilo Sloveniji izraženo priznanje z dvema ponudbama:

- v ožjo organizacijsko skupino vodstva združenja je bil predlagan predstavnik Slovenije;
- pri izbiranju kraja naslednjega srečanja pa so udeleženci predlagali (kot prednostno različico), naj bi bilo le-to v Sloveniji. Dodali so tudi željo, da bi bila v istem kraju in ob istem času tudi konferenca ESREA.

Odločitev o obeh predlogih so prepustili nam.

Zanimivo je, da je bila na seminarju zastopana tudi t. i. Zvezna republika Jugoslavija, ki je bila na dokumentih konference označena kar kot Yugoslavia. Kljub temu, da so strokovnjaki iz izobraževanja odraslih znani kot strpni ljudje, ki se zavzemajo za mir, mednarodno sodelovanje in sožitje med narodi in ki ne želijo, da se v stroku vmešava politika, je organizatorju mogoče očitati protokolarno napako, saj Jugoslavije ni več. Moram pa povedati, da je sodelovanje prof. dr. Dušana Savičevića iz Beograda pripomoglo h kakovosti seminarja.

Še ena zanimivost o gostitelju srečanja. Ponosni so, da imajo na univerzi katedro, ki se imenuje katedra za andragogiko (in ne kot je navadno: za izobraževanje odraslih); mislim da je ta čas edina s takšnim imenom v Nemčiji. Ime ji je dal prof. Reischmann, potem ko je postal njen predstojnik. V tem vidim znamenje, da se andragogika vendarle uveljavlja kot znanstvena in akademska veda, kljub temu da se mnenja strokovnjakov za izobraževanje odraslih po svetu o tem, ali je izraz andragogika ustrezena ali ne še močno razlikujejo.

Konferenčno in drugo pridobljeno gradivo je shranjeno v knjižnici ACS.

Dr. Zoran Jelenc, ACS

Eurodelphi: prihodnost izobraževanja odraslih v Evropi

Mednarodna primerjalna raziskava o problemih, ciljih, ponudbi in politiki izobraževanja odraslih

Sredi septembra se je s konferenco v Leuvenu (Belgija), tam so bili oblikovani in sprejeti sklepi in priporočila Evropske zveze za prihodnje usmeritve v izobraževanju odraslih, končala obsežna primerjalna raziskava EURODELPHI: The Future Goals and Policies of Adult Education and Lifelong Learning in Europe.

Proces Eurodelphi se je začel kot flamski projekt. Na raziskovalni metodi delphi sta temeljila oba (flamska in valonska skupnost) belgijska raziskovalna projekta, izpeljana v letih 1990 in 1992, s katerima so ugotavljali učne potrebe odraslih, kako izvajalske organizacije s področja izobraževanja odraslih te potrebe uresničujejo ter kakšna je politika izobraževanja odraslih, predvsem stopnja njene usklajenosti. Kasneje je ta projekt postal evropski, vsebinsko pa je ohranil enako ali zelo podobno strukturo.

Raziskava je potekala od leta 1993 do 1995, zajela je vse države Evropske zveze, razen Luksemburga, kot posebni regiji sta bili v raziskavo uvrščeni še Škotska in Katalonija, Estonija, Češka ter Slovenija pa so se raziskavi pridružile po mreži Tempus in Erasmus projektov. Raziskava je potekala z denarno podporo EU Task Force Human Resource, Education and Youth (zdaj EU generalni direktorat XXII za izobraževanje, usposabljanje in mladino), več ministrstev ter univerz. Sklepnega posvetu se je udeležilo 140 udeležencev, sicer pa je v raziskavi sodelovalo 1745 oseb iz 16 držav.

Temeljna uporabljena metoda je bila t. i. metoda delphi. Pri tej metodi je predvidena organizirana serija pisnih razprav, v katerih bodo neodvisni izvedenci razpravljali o verjetnosti nekih prihodnjih dogodkov in njihovih mogočih posledicah. Temelji na izhodišču, da ni pomembno, kaj respondent reče, temveč tudi, kdo je. Zato je vzorec izbran piramidalno od glavnega akterja na nekem področju izobraževanja odraslih navzdol. Vsak lahko pove glede na svoje izkušnje pet drugih oseb, za katere meni, da so strokovno usposobljene govoriti o obravnavanih problemih. Druga značilnost metode je, da vprašanci sodelujejo pri interpretaciji, in ne samo pri zbiranju podatkov. Osebe, zajete v vzorcu, dobe torej dejavno vlogo. Pri tej metodi ni pomembno, da je veliko zajetih oseb, temveč sta bistveni njihova strokovna usposobljenost in stopnja zanesljivosti njihovih odgovorov. Pomembno je, da so v vzorec zajeti kot vprašanci "pravi ljudje", taki, ki pojave zares poznajo. Tako kot je opisano so bile v vsakem nacionalnem vzorcu oblikovane štiri podskupine vprašancev in sicer:

- politiki ali snovalci in načrtovalci izobraževalne politike,
- praktiki, izobraževalci, andragogi,
- raziskovalci na področju izobraževanja odraslih,
- komentatorji, poročevalci, kritiki, časnikarji.

Vsek od njih je hkrati povedal, na katerem področju (ali več področijih) izobraževanja odraslih je dejaven (osnovno izobraževanje, poklicno izobraževanje mlajših odraslih,

poklicno izobraževanje zaposlenih in brezposelnih odraslih, splošno izobraževanje in izobraževanje starejših).

V Sloveniji je potekala raziskava po istem metodološkem postopku kot druge. Vprašalnik je bil poslan 214 strokovnjakom, narij pa jih je odgovorilo 86, to pomeni 40% vseh v raziskavo zajetih udeležencev. Izidi kvalitativne analize slovenskih odgovorov in primerjava slovenskih podatkov z evropskimi so bili predstavljeni na nacionalnem posvetu 21. junija 1995 na Filozofski fakulteti v Ljubljani in jih na kratko povzemamo:

Primerjava med slovenskimi in "evropskimi" podatki kaže, da glede ciljev izobraževanja odraslih med nami ni velikih razlik. Poglavitni cilji tako v Sloveniji kot Evropi so:

- naučiti se učiti,
- skrbeti za osebnostni razvoj,
- usposobiti se za komuniciranje,
- odkrivati smisel življenja.

V primerjavi z drugimi državami postavljamo na lestvici ciljev niže izobraževanje za demokracijo, usposabljanje za uspešno delovanje kot državljeni, više pa skrb za ohranjanje zdravja in varnosti.

Glede problemov, k reševanju katerih izobraževanje odraslih lahko prispeva, sta v slovenskem vzorcu na vrhu pomanjkljivo poklicno znanje in brezposelnost, v drugih evropskih državah pa pomanjkljivo poklicno znanje in dostopnost informacij. V Sloveniji pričakujemo od izobraževanja odraslih veliko več kot je to značilno za druge, predvsem zahodnoevropske države.

Podobne razlike nastajajo tudi glede pričakovanj od izobraževalnih oblasti. V Sloveniji se pričakuje od njih mnogo več kot drugje v Evropi, kjer si skušajo v izobraževanju odraslih pomagati predvsem sami. Poglavitne naloge politikov vidijo predvsem v financiraju, nadzoru nad uresničevanjem načel izobraževalne politike, in v določanju prednosti različnih pobud in njihovem usklajevanju. Pozornost je namenjena torej usklajevalni vlogi, pri nas pa izvršilni, sankcijski in nadzorni vlogi oblasti. Med nalogami, ki jih v Sloveniji na področju izobraževanja odraslih pripisujemo oblasti, in med tem, kako se le-te uresničujejo, je največja razlika med pričakovanjem in kakovostjo izpeljave pri usklajevanju ponudbe, izobraževanja organizacij in zagotavljanju infrastrukture ter pri nadziranju izpeljave. Ocena kakovosti opravljanja nalog je povsod, ne le v Sloveniji, razmeroma nizka.

Sklepni posvet v Leuvenu je bil zasnovan in izpeljan na način in po načelih, po katerih je tudi sicer potekala raziskava, s sodelovanjem vseh udeležencev pri razčlenbi zbranih podatkov, njihovi refleksiji in oblikovanju predlogov. Cilji posveta so bili:

- osvetiliti poglavite ugotovitve primerjalne raziskave o problemih, ciljih, nalogah in staregijah/politiki vseživljenjskega izobraževanja v Evropi,
- ovrednotiti metodo delphi in premisliti o njeni nadaljnji uporabi v razpravah in prenovevanju o politiki in praksi izobraževanja odraslih v mednarodnih razsežnostih, oblikovati predloge za sodelovanje in razvoj politike in strategije izobraževanja odraslih na državni in mednarodni ravni,
- prispetati k vsebinai in organizaciji evropskega leta izobraževanja odraslih in vseživljenjskega izobraževanja.

V razpravah so se izoblikovala in na plenumu verificirala stališča do naslednjih vprašanj:

1. Kaj in kako izobraževanje odraslih lahko pripomore k vprašanjem/problemom, ki se postavljajo pred nas? Kakšne so možnosti izobraževanja odraslih pri iskanju odgovorov na vprašanja, ki jih življenje postavlja pred nas kot posameznike in člane neke skupnosti in pred države?
2. Kakšne poti/smeri pri tem ubratí?
3. Kaj lahko storijo oblasti na nacionalnih ravneh in kaj na evropski ravni?
4. Kakšni so predlogi za evropsko sodelovanje na praktični ravni za obdobje 1995-2000 (splošna priporočila)?
5. Kaj storiti? Predlogi za evropsko politiko/strategijo v izobraževanju odraslih.

Sprejeta stališča:

1. Izobraževanje odraslih se mora bolj kot doslej zavedati svoje družbene vloge (social service). Definiranje problemov razvoja, oblikovanje prednostnih zadev družbenega razvoja je izraz družbene moči in oblasti v neki družbi, zato mora izobraževanje odraslih v te procese poseči bolj dejavno, jih sooblikovati, usmerjati, opozarjati, ne pa le iskati odgovore na spremembe, težave, jim slediti. Izobraževanje nasploh, prav posebno pa izobraževanje odraslih, se ne sme podrejati le zahtevam človekovega poklicnega razvoja, temveč mora biti zasnovano tako, da bo ljudi usposabljalo in spodbujalo k celostnemu osebnostnemu razvoju in k prevzemanju nadzora nad svojim učenjem in življenjem. Zavedati se je treba, da je bilo izobraževanje odraslih dolgo podrejeno le izpolnjevanju nalog na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja odraslih (to bo nedvomno pomembno tudi v prihodnje), druge razsežnosti pa so bile zanemarjene. To je treba vsekakor spremeniti.

2. Katerе poti naj bi pri tem ubrali?

V prihodnje bo treba:

- nadalje razvijati in širiti procesa Evrodelphi, ki se je že začel z omenjenim projektom,
- razširiti definicijo izobraževanja odraslih tako, da bo zajemala vse razsežnosti človekovega življenja,
- doumeti in sprejemati družbeno poslanstvo izobraževanja odraslih,
- zagotoviti učinkovito sodelovanje in povezovanje vseh subjektov (dejavnikov), ki delujejo ali vplivajo na področje izobraževanja odraslih,
- delovati v družbi proaktivno in realistično,
- spremljati celostno problematiko in napetosti v posameznih družbah.
- zavedati se družbene kompleksnosti in napetosti

3. Kaj lahko storijo oblasti na državni in kaj na mednarodni ravni?

Na nacionalni ravni naj bi oblasti:

- sodelovale pri usmeritvi zasnove izobraževanja odraslih in usklajevanju strukture izobraževanja odraslih,
- izpolnjevale temeljne pogoje in ustvarjale možnosti za udeležbo v izobraževanju odraslih vsem, ki si tega želijo in ki izobraževanje potrebujejo.

Na mednarodni ravni naj bi :

- podpirale menjavo praktikov in pomagale pri ustvarjanju in vzdrževanju njihovih omrežij,
- ustvarjale možnosti za diseminacijo znanja, posebno raziskovalnih dosežkov, inovacijskih modelov in zgledov dobre prakse.

4. Predlogi za sodelovanje na področju izobraževanja odraslih v Evropi do leta 2000.

Oblikovali so se predvsem predlogi za skupno raziskovanje problemov kvalifikacij, socialne izključenosti posameznih ciljnih skupin, participacije v izobraževanju in metod v izobraževanju odraslih. Po mnenju udeležencev procesa Evrodelphi bi bilo treba v tem obdobju nameniti posebno pozornost tudi preučevanju mehanizmov oblikovanja in odločanja v politiki izobraževanja na vseh ravneh, od lokalne do mednarodne (npr. na ravni Evropske zveze). Ob raziskovanju je ustvarjanje mrež in povezav različnih subjektov izobraževanja odraslih (raziskovalcev, praktikov, oblikovalcev politike, izvajalskih organizacij) prek nacionalnih meja, druga najpomembnejša naloga tega zadnjega desetletja.

Metka Svetina, ACS, in Sabina Jelenc, Filozofska fakulteta

KOTIČEK JE VAŠ

Računalniška komunikacija na Centru za dopisno izobraževanje Univerzum

Računalniška komunikacija je razmeroma nova komunikacijska tehnologija, ki je že pomembno vplivala na družbe v svetu in močno spremenila vrsto družbenih razsežnosti: od proizvodnje do trgovine, od bančništva do borznih postopkov, od vojaške strategije do politike, od državne administracije do civilnodružbenih gibanj. Neznanški potencial, ki ga je računalniška komunikacija položila v roke človeštva, je predmet neštetih raziskav, vendar se še zmeraj ne zavedamo vseh sprememb, ki jih je tako komuniciranje vpeljalo v naš vsakdanjik.

Računalniška komunikacija je kar izjemen pojav v zgodovini človeških komunikacij, saj omogoča povezavo značilnosti in prednosti številnih doslejšnjih načinov komuniciranja.

Četudi je ta tehnologija elektronska, je najprej združila starejše pisne postopke, posegla na področje televizije in videotehnologije ter prevzela potenciale daljinskih komunikacijskih tehnologij (telegrafa, telefaksa, telefona).

Izobraževanje na daljavo je povezano z izdelavo učnega gradiva, njegovim razpošiljanjem in tehnologijo komuniciranja. Nastanek in razvoj dopisnega izobraževanja je bil povezan z razmahom tiskovne tehnologije in železniškim omrežjem v 19. stoletju; to je omogočilo izdelavo in razpošiljanje učnega gradiva uporabnikom na različno oddaljenih območjih. Multimedjsko izobraževanje na daljavo je postal mogoče ob uporabi radia, televizije, videotehnike in telekomunikacij v 60. letih. V obeh modelih izobraževanja na daljavo je bila dvosmerna komunikacija obrobna, omejevala se je na oddajanje in vračanje nalog s počasno vrnitveno informacijo. Razviti sta bili predvsem področji proizvodnje in distribucije. Računalniška komunikacija pa omogoča ne le učinkovito dvosmerno komunikacijo, pomembno posega tudi na področji proizvodnje in razpošiljanja učnega gradiva. Omogoča hiter in prežen dostop do velike količine podatkov, shranjenih v bazah na različnih koncih sveta. Vse to je mogoče z razmeroma preprosto računalniško programsko in strojno opremo.

Bistvena prednost računalniške komunikacije je, da lahko poteka sinhrono ali pa asinhrono. Če poteka dvosmerna komunikacija asinhrono, učenec in učitelj nista ne časovno ne prostorsko vezana drug na drugega. To jima omogoča samostojno in medsebojno neodvisno razpolaganje s časom; posledica tega je, da bolje izrabita svoj čas, komunikacija med njima pa postane intenzivnejša. Ker poteka učenje v manj togih okoliščinah, so udeleženci bolj sproščeni, splošni časovni izkoristek pa precej boljši, se lahko učni proces bistveno bolj individualizira. Učitelj in učenec sta v stalnem stiku, vpeljati pa je mogoče tudi skupinske povezave.

Tehnologija računalniške komunikacije dopolnjuje metode izobraževanja na daljavo z novimi oblikami in metodami dela, ki so bile pred tem otežene ali celo nemogoče. Računalniška komunikacijska tehnologija omogoča skupinske oblike dela, to pa v izobraževanje na daljavo, ki je bilo tedaj, preden se je uveljavila računalniška komunikacija, oblikovano za individualno učenje dislociranih posameznikov, vnaša skupinske oblike dela. Zato je treba znova premisliti o modelih izobraževanja na daljavo. Zaradi novih metod in oblik dela postaja učni položaj izobraževanja na daljavo primerljiv s klasičnim razrednim učnim položajem, hkrati pa ohranja vsé značilnosti izobraževanja na daljavo.

Zdaj je omogočena besediščna asinhrona komunikacija po elektronski pošti in računalniških konferencah. Elektronska pošta omogoča komunikacijo enega udeleženca z drugim posamičnim udeležencem in tudi enega udeleženca z mnogimi drugimi. Tudi komunikacija med učencem in mentorjem poteka hitreje in je lahko pogostejša.

Računalniška konferenca odpira delovni in učni prostor skupini, spodbuja, da mnogi komunicirajo z mnogimi. Lahko jo uredimo tako, da omogoča organizacijo in strukturiranje sporočil po različnih topikah. Odločilno vlogo v konferenci ima moderator, ki mu pripadajo posebna pooblastila, njegova naloga pa je, da odpira in zapira diskusjska področja ter vodi, vspodbuja in vzdržuje kontinuiteto komuniciranja.

Skupinskim razpravam in interaktivnemu učenju je namenjena računalniška konferenca. Ta močno posega v socialni odnos udeležencev izobraževanja na daljavo in ga spreminja že v samem izhodišču. Učenec se ne počuti več tako osamljen, socializira se laže in bolj popolno, hkrati pa se krepi proces identifikacije s skupino. Namesto nepovezane množice posamičnih učencev, ki je bila večinoma značilna za nekdanje izobraževanje na daljavo, računalniška komunikacija omogoča nastanek "virtualnega razreda". Vstop v virtualni razred omogoča skupinsko delo v asinhroni razsežnosti, ki dopušča zelo kakovostno izobraževanje doma, na delovnem mestu ali v izobraževalni ustanovi.

Infrastruktura sodobne informacijske družbe z globalnimi omrežji (Internet, kabelska televizija) na novo določa načine, vire in oblike izobraževanja, ki so geografsko in časovno neomejeni. Naše meje so lahko le naše neznanje, nezavedanje ali nerazumevanje novih socialnih razmerij.

Na Centru za dopisno izobraževanje UNIVERZUM smo v letu 1994 začeli uresničevati razvojni projekt Uvedba računalniške komunikacije, da bi zagotovili možnosti za razvoj oblik in metod izobraževanja na daljavo in okreplili vlogo študijskih središč. Denar za projekt prispeva Ministrstvo za šolstvo in šport.

V temeljno dejavnost Centra - dopisno konzultativno izobraževanje odraslih na srednji stopnji šolanja - postopno vpeljujemo metode izobraževanja na daljavo. Tiskano gradivo za samostojno učenje, seminarje in konzultacije bomo dopolnili z računalniško komunikacijo med udeleženci v učnem procesu.

Računalniško komunikacijsko tehnologijo vpeljujemo, da bi preiskusili uporabnost medija za potrebe našega Centra in izrabili možnosti, ki jih medij ponuja. Pričakujemo, da bosta pospešena dvosmerna komunikacija med mentorjem in učencem ter večsmerna komunikacija v "virtualnem razredu" zboljšali kakovost dela.

Ponudbo programov, didaktično strukturo programov načrtujemo in prilagajamo našim ciljnim skupinam. Naši učenci so zaposleni odrasli s poklicem, vendar jih pri opravljanju tega ovira pomirjkljiva formalna izobrazba. Pri načrtovanju vpeljevanja novosti v učni proces izhajamo iz potreb učenca - odraslega v izobraževanju. Model izobraževanja na daljavo oblikujemo tako, da bodo naši učenci lahko delali kar v najboljših razmerah in vsaj dovolj motivirani.

Postavili smo si štiri temeljne cilje projekta:

1. Postavitev računalniškega informacijsko-komunikacijskega sistema za izobraževanje na daljavo, s katerim bo omogočena računalniška komunikacija.
2. Razvoj osebja: andragoško-pedagoško usposabljanje osebja za metodiko izobraževanja na daljavo s posebnim poudarkom na računalniški komunikaciji.
3. Oblikovanje, testiranje in evalvacija poskusnih modulov z računalniško komunikacijo na programu Gimnazija iz predmetov slovenski jezik, zgodovina in geografija.
4. Izdelava metodologije za računalniško komunikacijo za izbrane predmete na srednji stopnji in določitev področij vpeljevanja in evalvacije.

Za začetek pa smo morali tudi pri nas za uveljavitev projekta razviti zavest o pomembnosti tehnologije na našem področju delovanja.

V ta namen smo preskusili različne sisteme računalniške informacijsko-komunikacijske tehnologije in izbrali ustrezni sistem za CDI Univerzum.

Posebno pozornost smo namenili načrtovanju usposabljanja osebja. Usposabljati smo začeli že v začetni fazi projekta med timskim delom pri pripravi modulov za posamezne predmete. Sistematično usposabljanje pa bo potekalo v okviru ločenega bilateralnega projekta: Usposabljanje mentorjev za izobraževanje na daljavo, s partnerji iz Švice Bundesamt für Bildung und Wissenschaft (Švicarska federalna pisarna za izobraževanje in znanost), ki poleg Ministrstva za šolstvo in šport prispeva denar za projekt.

Pri projektu sodelujejo: poleg sodelavcev CDI Univerzum znani slovenski strokovnjakinji dr. Ana Krajnc, Filozofska fakulteta, Nataša Elvira Jelenc, prof., Andragoški Center Slovenije, dr. Silvije Pongrac z reške univerze in priznani švicarski strokovnjaki s področja učne tehnologije za izobraževanje na daljavo.

Za pilotski potek poskusnih modulov smo izbrali program gimnazije. Pričakujemo, da se bo metoda računalniške komunikacije najbolj uveljavila prav pri tem programu. Program izvajamo centralno le na CDI Univerzum na Grošljevi 4, naši učenci pa so po raznih regijah. V študijskih središčih bo učencem omogočen pogost dostop do terminalov, po katerih bodo tisti, ki doma nimajo računalnikov, komunicirali z mentorji v Ljubljani in z drugimi učenci v skupini. Priprava poskusnih modulov za predmete slovenski jezik in geografijo je v teku.

Med izpeljavo in po opravljenem poskusnem delu bomo evaluirali metodologijo in njeni ustrezni za program gimnazije.

Ta čas končujemo temeljne teoretične metodološke okvire računalniške komunikacije. Prenos metodologije na posamezne predmete bo končana po opravljeni pilotski fazi projekta. Metodo računalniške komunikacije nameravamo vpeljati ne le v gimnazijski program, temveč tudi v program srednje ekonomske šole in srednje administrativne šole.

Priprava modela izobraževanja na daljavo, ki zajema računalniško komunikacijo, je zahtevno delo. Pozorno je treba obdelati številna področja. Spreminja se narava mentorjevega dela, saj je komunikacija pogosta in poteka po novem sredstvu. Povečuje se obseg metod dela, saj so zdaj včlenjene tudi skupinske oblike dela, in te zahtevajo še posebno dobro pripravo. Učence je treba motivirati za novo delo na nove načine. Učni proces mora biti podrobno načrtovan.

Doslej so razvili že več evalvaciskih tehnik za preučitev in vrednotenje računalniške komunikacije. Izdelali smo sistem vrednotenja, ki bo potekal že med samo izpeljavo pilotskih modulov. Pri evalvaciji bodo sodelovali učenci, mentorji in oblikovalci modulov.

Andreja Istenič Starčič, CDI Univerzum

Središče za spodbujanje učenja na DOBI

Dodali smo še en kamenček v mozaik možnosti, ki jih ponuja izobraževanje odraslih v konceptu permanentnega izobraževanja. 7. septembra letos smo v Mariboru odprli vrata v prvo središče te vrste pri nas (odprto za javnost). Namenjeno bo vsem, ki iščejo informacije o možnostih za učenje in izobraževanje, si želijo pridobiti znanje na kateremkoli področju in si sami določajo vsebino, čas, način in ritem, po katerem se učijo.

Prav v Mariboru je izobrazbena struktura zelo nizka, zato moramo iskati drugačne pristope v izobraževanju odraslih.

Mnogo okoliščin je "krivih", da smo pri idejni in organizacijski zasnovi prišli do sedanje podobe Središča za spodbujanje učenja. Izhajali smo tako iz potreb posameznika in odraslega v dobi informatike in spremnjenja družbenih razmer, iz sodobnih raziskav na področju učenja, spoznani na področju izobraževanja odraslih, kot tudi iz potreb ki jih narekuje pogled v prihodnost razvoja Maribora ter bogatjenja prakse izobraževanja odraslih pri nas.

Projekt finacira Ministrstvo za šolstvo in šport, Republiški zavod za zaposlovanje ter Ministrstvo za delo družino in socialne zadeve. Dejavnost je namreč namenjena dvigu splošne izobrazbene ravni in kulture učenja, izobraževanja odraslih in večanja možnosti zaposlovanja in prezaposlovanja. Teoretične podlage za razvoj takih in podobnih središč pri nas pa je pripravil Andragoški center R Slovenije.

Delovanje središča

I.

V prvi fazi smo ustrezno opremili prostor, ki je namenjen organiziranemu samostojnemu učenju. Za naše obiskovalce je odprt dvakrat tedensko dopoldne in popoldne. Na voljo jim je učno gradivo za samostojno učenje ter učna tehnologija, ki je v dragoceno pomoč pri učenju. Imamo šest učnih mest, dve sta opremljeni z multimedijskima računalnikoma (s CD-ROM-i), na ostalih pa je mogoče uporabljati CD in audio playerje. Uporabi video izobraževalnih programov pa je namenjen kot s televizijo in videorekorderjem. Za začetek smo se odločili za nakup učnih paketov za samostojno učenje z različnih področij (splošno izobraževanje, jeziki, osebnostna rast, uspešno učenje in delo, podjetništvo). Iz teh se obiskovalci učijo v naših prostorih. Središče deluje po sistemu predhodnega najavljanja, tako lahko nemoteno zagotovimo prostor in gradivo, ki ga obiskovalci uporabljajo.

O delovanju Središča seznanjamо ljudi na različne načine:

- z informativno zloženko, ki je na voljo na informacijskih mestih DOBE, Zavoda za zaposlovanje Maribor, z objavami v različnih časopisih z organiziranimi, informacijskimi predstavitevami dejavnosti različnim skupinam (predavatelji DOBE, delavci Zavoda za zaposlovanje, skupine udeležencev izobraževalnih oblik na DOBI in druge, katerih vsebine izobraževanja sovpadajo z vsebinami, ki jih je mogoče osvojiti tudi samostojno ipd.). V prihodnosti načrtujemo tudi druge poti obveščanja.

Tiste, ki se odločijo za učenje v našem Središču, evidentiramo. Z njimi opravimo uvodni intervju po inštrumentariju, ki smo ga pripravili (ta zajema nekaj osebnih podatkov, njihove želje in interese po osvajjanju novega znanja ter vprašanja povezana z njihovim načinom in usmerjanjem učenja). spremljamo tudi potrebe in želje po dodatnem znanju, tako da bomo lažje načrtovali nakup učnih gradiv in drugih materialov za samostojno učenje. Strategijo ponudbe bomo prilagajali splošnim potrebam obiskovalcev našega Središča.

Zanimanje pri ljudeh za učenje v središču je veliko, glede na časovno omejenost obiska. Področja, ki ljudi zanimajo, pa so predvsem jeziki (nemščina, angleščina, italijanščina, francoščina). Navdušeni so predvsem nad delom z računalniškimi programi, CD-ROM-i in video kasetami. Zanimajo se še za področja podjetništva, marketinga in poslovne komunikacije, področja uspenejšega obvladovanja življenja, dela in učenja. Obiskujejo nas večinoma ženske. Po statusu je večji delež zaposlenih, sledijo jim zasebniki, brezposejni, študenti, upokojenci, nezaposleni. Lahko pa trdimo, da smo pritegnili ljudi različnih starosti, področij delovanja, poklicev in izobrazbenih področja, saj so vse te kategorije zelo različne. Njihova končana formalna stopnja izobrazbe je v primerjavi s povprečno izobrazbo v Sloveniji zelo visoka, saj ima več ko tri četrtine naših evidentiranih obiskovalcev zaključeno srednjo šolo in več, slaba polovica pa ima končala visoko šolo. Večina jih ima več konjičkov, na vprašanje, na katerih področjih bi si še radi pridobili znanje pa navajajo predvsem znanje različnih jezikov, znanje finančnega poslovanja, vodenja, podjetništva, marketinga, komunikacije z ljudmi, potem pa še znanje s področja likovne umetnosti, joge in psihologije. Izražajo zadovoljstvo nad idejo takega načina učenja in so veselo presenečeni nad možnostmi, ki jih ponuja Središče.

Projekt je zastavljen širše in zato ga bomo dopolnjevali in mu dodajali posamezne aktivnosti po že utečenih predhodno uvedenih dejavnostih. Z izkorisčanjem vseh možnosti, ki jih Središče nudi, želimo spodbujati k motivaciji za nadaljnje učenje.

II.

V drugi fazi razvoja načrtujemo poleg organiziranega samostojnega učenja uveljavljanje informacijskega sistema Borza znanja. Ta povezuje ljudi, ki neko znanje nudijo in tiste, ki ga isčejo. S svojim delovanjem naj bi pokrivala SV Slovenijo in bi bila povezana tudi z ljubljansko bazo podatkov. S tem bomo razširili pregled nad neformalnim učenjem in izobraževanjem, ljudem ponudili možnost spoznavanja ljudi z istimi in podobnimi interesimi.

Z informacijskim sistemom obstoječih izobraževalnih programov (izobraževanje odraslih v Sloveniji: Programi in izvajalci, ACS) pa bomo dopolnili možnost iskanja informacij za učenje in izobraževanje.

Naše Središče za spodbujanje učenja je tako začelo opravljati svoje poslanstvo dajanja drugačne možnosti učenja, učenja, ki je bliže odločitvam posameznika, informiranja in svetovanja z upoštevanjem različnosti ljudi, ki se nam oglašajo, njihovih potreb ter želja po učenju in izobraževanju.

Več o delovanju Središča, naših izkušnjah in zadovoljstvu ljudi vam bomo sporočili, ko bo naša praksa še bolj pestra.

Ema Perme, DOBA, Maribor

POSVETI, KONFERENCE

Educational Leadership International (ELI)

6. letni seminar

ELI vabi na seminar, ki bo od 30. novembra do 3. decembra 1995 v Estoniji na Centru za nadaljevalno izobraževanje Talinske pedagoške fakultete.

Glavna tema bo Vodenje vseživljenskega učenja, podteme pa:

- Vodenje novosti v visokošolskem izobraževanju,
- Usposabljanje učiteljev: ključ do reform izobraževanja,
- Izobraževanje za vse - ali kakovost?
- Spolni vidik izobraževanja odraslih,
- Ravnotežje med samouravnovanjem in vodenjem,
- Računalniška tehnologija in izobraževalni izzivi.

Referati naj ne bodo daljši od 15 tiskanih strani. Seminar bo v angleščini.

Stroški udeležbe, vanje so vračunani prenočitev, hrana, prevoz z letališča in kulturni spored, znašajo:

- za udeležence iz zahodnih držav 350 ameriških dolarjev,
- udeleženci iz post-komunističnih držav in držav v razvoju lahko zaprosijo ELI za subvencijo,
- za udeležence iz post-komunističnih držav brez subvencije 200 ameriških dolarjev.

Koordinatorja seminarja sta prof. Talvi Märja (Talinska pedagoška fakulteta) in prof. Arild Tjeldvoll (Univerza v Oslo).

Dodatne informacije dobite pri L. Jogi, Tallinn Pedagogical University, Centre for Continuing Education, Lasname 50, Tallinn EE00 14, Estonia, tel./faks 372 6 380 180. Prijave pošljite prof. Talvi Märja (istni naslov).

Kopijo prijavnice lahko dobite na Andragoškem centru Slovenije (Peter Monetti). Ker objavljamo to obvestilo z zamudo, pošljite prijave in povzetke čimprej.

Urednik

PRIPRAVLJAMO

Izobraževanje iz nevrolingvističnega programiranja

Na ACS smo v oktobru z dvema skupinama nadaljevali izobraževanje iz NLP-ja in uspešno končali 3. in 4. del. Udeleženci zadovoljni ugotavljajo, da se njihova pripravljenost za učenje spreminja v navdušenje nad učenjem.

Z vsakim srečanjem opažajo pozitivne in prijetne spremembe pri sebi in drugih. Zasluge za to imata gotovo moderatorki izobraževanja dr. Mona Vogl in Irene Becker iz Münchna. Pri svojem delu združujeta optimalno razmerje količine in kakovosti novih informacij, presenečata z ustvarjalnimi in novimi metodami učenja in s komunikacijo s skupino, odkrivata nove strategije učenja, pri tem pa vzdržujeta (kljub jezikovni oviri) zelo dober stik s skupino in se občutljivo odzivata na njene potrebe.

Ker bo ob koncu izobraževanja tudi individualno preverjanje znanja v obliki svetovalnega dela (Mona Vogl to preverjanje spodbudno imenuje "happy end"), so udeleženci tudi ob zadnjem srečanju izrazili željo po utrjevanju novopridobljenega znanja po urjenju spremnosti komunikacije. Zato namenjamo naše srečanje v tem mesecu prav tej temi. Srečali se bomo v mali seminarSKI sobi na ACS, in sicer v torek, 7. novembra 1995 ob 15. uri. Predlagam tele vaje:

1. preokvirjanje v šestih korakih (reframing) za udeležence IV. stopnje,
2. sprememba osebne preteklosti (change history) za udeležence III. stopnje,
3. utrjevanje znanja po gradivu, ki ste ga dobili na seminarju.

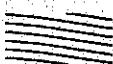
Veseli bomo, če boste svojo udeležbo potrdili po telefonu 061 446 482 (Maša Stavanja ali Zdenka Forjanič).

Nada Mulej, ACS

Vabilo na seminar Delavnica Stephena Haslama

Stephen Haslam je v Sloveniji priznani vodja seminarjev, ki prilagaja svoje strokovno znanje potrebam različnih ciljnih skupin. Udeleženci, ki so lani sodelovali na njegovih delavnicah, so ugotavljali predvsem moč in sposobnost njegove neverbalne komunikacije (drža, gibi, gibanje teles,...)

Z njim pripravljamo seminar, ki bo potekal dne 28. in 29. novembra 1995 med 9.in 17. uro, na Andragoškem centru RS, Šmartinska 134 a.

Kotizacija za dvodnevno delavnico znaša 25.000 tolarjev in jo nakažate na ŽR Andragoškega centra, štev. ŽR 50103-603-51771, z oznako Haslam, najkasneje tri dni pred začetkom seminarja.

Sprotno prevajanje na seminarju je zagotovljeno.

Udeleženci bodo na seminarju prejeli bogato delovno gradivo.

Stephen Haslam na seminarjih uči, ponazarja in svetuje, kako izboljšamo razmere in odnose pri delu, nauči nas, kako spodbudimo mišljenje brez destrukcije in pesimizma, ga usmerimo v pozitivno in ustvarjalno. To je temeljno vodilo, ki ga moramo upoštevati povsod v življenju, tako osebnem kot poslovnem, ter pri učenju in osebnostnem razvoju.

Vse, ki se želite udeležiti seminarja, prosimo, da se priglasite po telefonu 061 446-482, Zdenka Forjanč ali Maša Stavanja, lahko tudi po faksu, 061 445-881 in sicer najpozneje do 6. novembra 1995.

Maša Stavanja, Zdenka Forjanč, ACS

===== IŠČEMO PRAVE IZRAZE =====

Trudimo se, da bi o doslej objavljenih pojmih in izrazih dobili mnenje strokovnjakov za slovenski jezik. Doslej nam to še ni uspelo.

V rubriki, ki je odprta za vaša stališča, predloge in vprašanja, si želimo tudi vašega sodelovanja. Sodelujte in tako prispevajte k oblikovanju in čiščenju našega strokovnega izraza.

Urednik

===== NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS =====

An adult higher education : a vision. Leicester : NIACE, 1993. 71 str.

Augustin, Viktor; Klaus Haase: Blasen-Geschichten Projekcijsko gradivo : Übungen zur Verbesserung der Sprech- und Schreibfertigkeiten. 2., veränderte Auflage. Bonn ; Frankfurt : Pädagogischen Arbeitsstelle des Deutschen Volkshochschul-Verbandes, 1980. 19 prosojnic : č-b ; 30 x 21 cm

Braund, Chris: Management of staff. Alsager : Flexible Learning Centre, Crewe+Alsager College of Higher Education, 1989. 35 str.

Community adult education centres : continuing education for the future : Schwerin Declaration of the German Adult education Association = Universités populaires ... Bonn : Institut für Internationale Zusammenarbeit des Deutschen Volkshochschul-Verbandes (IIZ, DVV) (=Institute for International Cooperation of the German Adult Education Association)), 1994. 23 str.(Internationale Perspektiven der Erwachsenenbildung ; 10)

Doyle, Robert E.: Essential skills and strategies in the helping process. Pacific Grove (ZDA) : Brooks/Cole Publishing Company, 1992. 301 str.

Ertelt, Bernd-Joachim: Occupational profiles of vocational counsellors in the Federal Republic of Germany. Berlin : CEDEFOP, 1992. 86 str.

Plant, Peter: Occupational profiles of vocational counsellors in Denmark. Berlin : CEDEFOP, 1992. 71 str.

Faris, Ron: Major reforms in training systems in five countries : a review of reforms in Scotland, England and Wales, Australia, New Zealand, The United States. Victoria : Ministry of Skills, Training and Labour, 1994. 55 str.

Funktioneller Analphabetismus : ein europaweites Problem : bericht über eine Enquête. Wien : Arbeitkammer Wien, 1989. 84 str.

Peter Monetti, ACS

Bralcem Novičk sporočam, da je knjižnica ACS odprta za obiskovalce v sredo in petek dopoldne od 10. do 12. ure ter v ponedeljek in četrtek popoldne od 14. do 16. ure. Vabljeni.

Avtorje prosim, da pošiljajo svoje prispevke za Novičke na računalniški disketi (to bom vrnil), ker nam s tem prihranijo delo s prepisovanjem.

Urednik

ACS
SAC

svetovanje, raziskovanje, razvoj, Informacijsko središče, izobraževanje

consulting, research, development, info-centre, education